

Drobižki Minuscule – La vallée des fourmis perdues **5+**

pedagoško gradivo

avtorica Špela Frlic

kazalo

uvodna beseda	3
o filmu	3
filmografski podatki.....	3
krajša vsebina.....	3
daljša vsebina.....	4
o nastanku filma.....	6
iz prve roke	7
kritike.....	7
izhodišča za pogovor	8
o glavnih junakih filma.....	8
o odnosih in čustvih.....	9

o pogumu	9
o prijateljstvu in skrbi za drugega.....	9
o resničnosti in domišljiji.....	9
o legendah in basnih	10
o varovanju narave.....	10
o animiranem filmu in žuželkah	10
umestitev v učni načrt in dodatne dejavnosti	12
slovenščina.....	12
spoznavanje narave, biologija.....	12
likovni pouk.....	13
glasbeni pouk in ples	13

Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

Kolofon | **Drobižki** • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Avtorica: Špela Frlic • Uredila: Živa Jurančič • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: Karantanija cinemas/arhiv Kinodvora • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2014

uvodna beseda

Žuželke, ti mali skrivnostni prebivalci našega sveta, vzbujajo zanimanje pri raziskovalcih in umetnikih že dolga stoletja. Eno bolj prikupnih oblik so dobile v francoskem animiranem filmu **Drobižki**: s svojo zgodbo o pikapolonici, ki je rešila mravljišče črnih mravelj pred rdečimi mravljami, se je film že usedel v srce številnim malim in velikim gledalcem po svetu. V nadaljevanju ponujamo nekaj tem in vsebin, ki so vam lahko v pomoč pri obravnavi filma z otroki.

o filmu

filmografski podatki

slovenski naslov **Drobižki**

izvirni naslov **Minuscule – La vallée des fourmis perdues**

država produkcije Francija

leto produkcije 2013

tehnični podatki DCP, barvni animirani film, 89 minut

jezik brez dialogov

režija Hélène Giraud, Thomas Szabo

scenarij Hélène Giraud, Thomas Szabo

glasba Harve Lavandier

producent Philippe Delarue

produkcija Futurikon films

distribucija Karantanija cinemas

krajša vsebina

Na majhni, mirni jasi sredi gozda je mlad par ravno končal piknik. Fant počiva pod borovci, njegovo noseče dekle pa se sladka z jagodami. Nepričakovano nastopijo popadki in nemudoma odhitita v bolnišnico, za seboj pa pustita ostanke, med katerimi je tudi posoda s sladkorčki. Istočasno se komaj rojena, a neustrašna pikapolonica, ki se je izgubila v gozdu in so jo ujele muhe, zateče na varno v posodo. Naslednji dan se

znajde ujeta sredi bitke za kocke sladkorja med dvema kolonijama mravelj – črnimi in rdečimi. Spoprijatelji se z eno izmed črnih mravelj, Mandibulo, in ji pomaga braniti mravljišče pred napadom strašne vojske rdečih mravelj, ki jo vodi okrutni Butor.

daljša vsebina

Fant in njegovo noseče dekle na gozdni jasi uživata v pikniku. Zaradi nenadnih popadkov v naglici zapustita prizorišče in za seboj pustita ostanke. Zanje se v hipu vname boj med žuželkami. Istočasno se paru pikapolonic iz jajčec izvalijo tri male pikapolonice. Na prvem skupnem poletu se ena izmed njih izgubi v gozdu, na begu pred skupino nadležnih muh pade in si poškoduje krilo. Pred nočjo in dežjem se zateče v škatlo s kockami sladkorja, ki je pozabljena ostala na jasi. Škatlo pa zjutraj najde tudi kolonija črnih mravelj. Pikapolonica se spoprijatelji z vodjo črnih mravelj, Mandibulo, in se z njimi odpravi na dolgo in razburljivo pot do mravljišča. Pregarja jih kolonija rdečih mravelj, ki ji poveljuje Butor in ki bi si prav tako rada prilastila dragoceni sladki tovor. Znajdejo se v deroči reki, se za las izognejo požrešni ščuki in kolesom avtomobila, nazadnje pa le varno prinesejo kocke sladkorja do mravljišča. Pikapolonica, ki zaradi ranjenega krila še vedno ne more leteti, ostane pri mravljah. Kmalu pa mravljišče v boju za sladkor napade celotna vojska rdečih mravelj. Vname se boj, v katerem obe strani uporabita vse orožje, ki ga imata na voljo.

Ko že kaže, da bodo rdeče mravlje porušile mravljišče črnih, te v skladišču najdejo rakete in jih namestijo na streho, da bi jih izstrelile v napadalce. A kaj ko imajo na voljo le eno samo vžigalico. Ko ta ugasne in rdeče mravlje spoznajo, da ni več nevarnosti, napadejo še z večjo silo.

Takrat se pikapolonica spomni škatlice vžigalic, ki je ostala na gozdni jasi, in se sama pogumno odpravi ponjo. Najde jo, a vžigalice je zagrabil pajek in pikapolonica mu sledi v njegovo samotno domovanje. V temačni jami se komajda reši pred lepljivim jezikom žabe. Pajek ji prijazno ponudi hrano in zatočišče, pikapolonica pa pograbi škatlo vžigalic in z njo odleti proti mravljišču. Na poti sreča nadležne muhe, ki spet nadlegujejo novo pikapolonico, in jih zvabi na dirko, ki traja, vse dokler se muhe ne zaletijo v odbijače avtomobila in nemočno obležijo na tleh. Ko pikapolonica srečno

prinese vžigalice do mravljišča, črne mravlje prižgejo preostale rakete in z ognjenimi eksplozijami dokončno preženejo rdeče mravlje.

Kot se za takšne junaške zgodbe spodobi, se film srečno konča. Črne mravlje obnovijo svoje mravljišče, zaljubljeni pikapolonci pa postaneta starša in že peljeta male pikapolonice na prvi polet. Kdo ve, morda kakšno od njih čaka prav taka razburljiva dogodivščina kot njuna starša.

o nastanku filma

Ideja za zgodbo o žuželkah v tehniki, ki združuje posnetke iz narave s 3D animacijo in je brez dialogov, je naprej ugledala luč sveta kot kratek film. Režiserja Thomas Szabo and Hélène Giraud sta ga kasneje razvila v animirano televizijsko serijo **Minuscule**, v kateri v nekajminutnih filmih spoznamo eno od žuželk, za ozadje filma pa sta režiserja uporabila posnetke francoskega podeželja. Serija je požela veliko navdušenje kritikov in gledalcev v Franciji in tudi drugod po svetu. Na podlagi serije sta režiserja ustvarila celovečerni animirani film, imenovan **Drobižki**, v katerem pa sta želela upodobiti bolj kompleksno, junaško zgodbo. V ospredje sta postavila pikapolonico – žuželko, ljubo tako otrokom kot odraslim (kot pravita v enem od intervjujev), in dve koloniji mravelj, ki se bojujeta za sladki plen. To jima je omogočilo zaplet, ki ga junaški film potrebuje. Film so si ogledali gledalci v več kot 30 državah po svetu.

iz prve roke

»Hotela sva narediti akcijski/pustolovski film, nekaj podobnega **Gospodarju prstanov** v svetu žuželk z edinstvenim slogom /.../.«

»Nisva želela, da bi bili liki preveč realistični ali preveč karikirani. Najin cilj je bil, da doseževa občutljivo ravnovesje med resničnimi informacijami, ki temeljijo na video dokumentaciji, in poenostavljenim oblikovanjem. Odločila sva se, da se odrečeva dialogom, ker sva hotela ustvariti bolj dokumentarec kot pa klasični animirani film. Hotela sva ohraniti resnične insekte brez obrazne mimike (ne govorijo, se ne smeji, mrščijo, mežikajo ...) in se izogniti njihovemu počlovečenju.«

- Hélène Giraud in Thomas Szabo, režiserja

»Cilj filma je univerzalnost, osnovana na animaciji, ki ni kulturno pristranska. /.../ Film **Drobižki** je namenjen širši publiki, najprej in predvsem otrokom, vendar pa ne izključno njim. /.../ Odrasle bodo zabavali nekonvencionalni humor, filmska estetika in reference na filmske klasike.«

- Philippe Delarue, producent

kritike

»Umetniški animirani film **Drobižki**, ki se je oddaljil od sodobnih konvencij, vendar pa gledalca vseeno omami in zabava, je še en primer, kako Francozi ustvarjajo animacije nekoliko drugače od ostalih in včasih tudi bolje.«

- Hollywood reporter

»Saga brez dialogov, ki jo spremljajo briljantni zvočni efekti, junaška glasba in očarljiva animacija. To so sredstva za pripovedovanje enostavne, a neskončno domiselne zgodbe.«

- Lisa Nesselson, Screen International

izhodišča za pogovor

Animirani film **Drobižki** nas najprej pritegne zaradi glavnih junakov – žuželk, a je tudi zgodba o prijateljstvu in pogumu. Napeti prizori potovanja po reki in boja med kolonijami mravelj se v filmu izmenjujejo z liričnimi prizori narave. Povprašajmo otroke, kako so doživeli film. So se ob ogledu filma kdaj nasmejali? Ob katerih prizorih? Kdaj je bilo v filmu najbolj napeto? Jih je bilo kdaj strah za glavnega junaka? Kateri prizori so jih ganili? Zakaj?

o glavnih junakih filma

V filmu nastopajo številne žuželke in tudi druge živali. Naštejmo in opišimo jih. Katere lastnosti so otroci opazili pri pikapolonici, Mandibuli, Butorju, muhah, pajku ...? Kateri izmed likov je bil otrokom najbolj všeč in kateri najmanj? Zakaj?

Kakšna bivališča imajo posamezne žuželke? Primerjajmo mravljišči črnih in rdečih mravelj. Na kaj nas spominjata?

Povprašajmo otroke, kakšen odnos imajo do žuželk v vsakdanjem življenju. Na primer do pikapolonic, muh, pajkov, rdečih mravelj? Katere žuželke najpogosteje srečujejo? Se katere bojijo?

Oglejmo si tudi kratke animirane filme iz serije **Minuscule**. Veliko jih je dostopnih na spletu: https://www.youtube.com/results?search_query=minuscule+episodes.

o odnosih in čustvih

Režiserja filma pravita, da sta želela ustvariti resnične insekte brez obrazne mimike in se izogniti njihovemu počlovečenju. Pa vendar: žuželke v filmu komunicirajo in izražajo čustva.

Povprašajmo otroke, kako se med sabo »pogovarjajo« črne mravlje? Kako se »pogovarjata« pikapolonica in vodja črnih mravelj? Kako žuželke izražajo naklonjenost druga drugi? Kako vemo, kakšni so občutki pikapolonice v filmu?

Tudi ljudje si med seboj brez besed sporočamo, kako se počutimo. Kako lahko drug drugemu brez besed povemo, da smo veseli, jezni, žalostni, da se imamo radi?

o pogumu

Pikapolonica s svojim pogumom reši mravljišče črnih mravelj pred kolonijo rdečih mravelj. Kaj pomeni biti pogumen? Ali to nujno pomeni, da nas ni ničesar strah? Ali otroci poznajo še kakšno zgodbo, film, pravljičico, ki govori o pogumu? Pripovedujmo o dogodku, ko smo bili tudi sami zares pogumni.

o prijateljstvu in skrbi za drugega

Pikapolonica se spoprijatelji z vodjo črnih mravelj, ki jih reši pred kuščarjem, črne mravlje pa njo potegnejo iz deroče reke, tik preden bi jo požrla ščuka. Vodja črnih mravelj pikapolonico tolaži, ko zvečer sama zre v polno luno. Kaj pa za nas pomeni biti prijatelj? Kako skrbimo drug za drugega?

Kaj pa storimo, kadar nam kdo želi škodovati? Zakaj mislite, da muhe nadlegujejo pikapolonico? Kako se jim pikapolonica upre? Kako pa bi otroci ravnali, če bi se nanje spravila skupina drugih otrok?

o resničnosti in domišljiji

Pri zasnovi filma sta avtorja izhajala iz resničnega življenja in lastnosti žuželk, v zgodbo pa sta vpletla tudi domišljijjski svet. Povprašajmo otroke, kateri deli filma po

njihovem mnenju temeljijo na resničnih dejstvih in življenju žuželk in kateri so izmišljeni. Kako se v filmu prepletata svet ljudi in svet žuželk?

o legendah

Na začetku filma preberemo napis: »Starodavna legenda, ki jo vsako poletje pojejo črički in škržati, pripoveduje o mladi pikapolonici, ki se je nekoč bojevala z rdečimi mravljami. To je njena zgodba ...«

Kaj je legenda in kako nastane? Kaj pa legende v našem vsakdanu? Imamo tudi na šoli ali v razredu kakšno? Zgodbo o prijateljici/prijatelju, sošolki/sošolcu ali učiteljici/učitelju, ki je storil/a res nekaj pogumnega, dobrega ali smešnega in smo si o tem pripovedovali med seboj?

o varovanju narave

Rdeče mravlje po reki potujejo v odvrženi pločevinki. Orožje, s katerim se bojujejo mravlje, je sestavljeno iz predmetov, ki so jih odvrgli ljudje. Se spomnimo, katerih? Kaj vse je v skladišču črnih mravelj in v pajkovem domovanju?

Povprašajmo otroke, katera vprašanja so se jim postavila ob prizorih boja med mravljami. Pogovorimo se o tem, kako ravnamo z odpadki. Kaj se zgodi z njimi, če jih odvržemo v naravi?

V Sloveniji imamo kar nekaj naravnih parkov in zavarovanih območij. So otroci v katerem že bili? Na teh območjih so pravila, kaj smemo in česa ne smemo početi v naravi, še posebej stroga. Poznajo otroci ta pravila? Zakaj je pomembno, da jih upoštevamo in varujemo naravo?

o animiranem filmu in žuželkah

Film **Drobižki** je narejen v 3D tehniki, v Kinodvoru pa je na ogled v 2D različici. Ustvarjalci so najprej posneli resnično naravno ozadje dogajanja, nanj pa računalniško dodali animirane like. Kako je nastajal film, si lahko ogledamo tudi na spletu:

<http://www.minuscule.com/en/pages/home#making-of/videos/ground-level>.

Več o tem, kako nastanejo animirani filmi ter o različnih tehnikah animacije lahko preberemo v Kinobalonovi knjižici *Animirani film*, ki je brezplačno dostopna na spletni strani Kinodvora: <http://www.kinodvor.org/kinobalon/knjizna-zbirka-kinobalon/>.

Žuželke so v animiranih filmih v različnih tehnikah uporabili tudi drugi avtorji. Spodaj navajamo nekaj predlogov za ogled:

Maščevanje kamermana

(The Cameraman's revenge, Ladislav Starevich, Rusija, 1912)

Rusko-francoski avtor Ladislav Starevich (1882–1965) je pionir stop-motion animacije.

V svojih animiranih filmih je pogosto upodabljal žuželke in živali. V filmu

Maščevanje kamermana pripoveduje o gospodu hrošču in njegovih dogodivščinah v mestu. Kratki film je bil objavljen brez glasbe in zvoka, glasbo na tem posnetku je ustvaril slovenski glasbenik Peter Kus:

<https://www.youtube.com/watch?v=wv1VmJCKnFA>.

Pikapolonica hoče odrasti

(Miha Knific, Slovenija, 2011)

Lutkovno animirani film slovenskega avtorja Mihe Knifica pripoveduje o mali pikapolonici, ki se odloči, da bo odrasla. Zapusti domači travnik, na svoji poti sreča številne žuželke in spozna, da biti odrasel mogoče vseeno ni tako zabavno, kot je mislila.

Film si lahko ogledate v Kinodvoru v programu slovenskih kratkih animiranih filmov **Spoznajmo »risanke«**. Dostopen je tudi na DVD-ju Slon 6, ki je novembra 2012 izšel kot priloga revij Ciciban in Cicido.

Življenje žuželk

(The Bug's life, John Lasseter, Andrew Stanton, 1998)

Glavne junakinje celovečernega animiranega filma so mravlje, ki poskušajo rešiti svoj pridelek pred požrešnimi kobilicami. Film je na voljo na DVD-ju v Knjigarnici Kinodvora.

umestitev v učni načrt in dodatne dejavnosti

slovenščina

Obnovimo zgodbo. Kako bi zveneli posamezni deli (na primer spust po reki, boj med rdečimi in črnimi mravljami), če bi zgodbo pripovedovala pikapolonica ali črne mravlje? Kaj pa če bi jo pripovedovale rdeče mravlje? Bi bil konec še vedno srečen? Pripovedujmo.

Tudi številni slovenski pregovori omenjajo žuželke. Se spomnimo kakšnega? Včasih pravimo, da je nekdo marljiv kot mravlja ali priden kot čebela ali len kot trot ali siten kot muha. Zakaj? Ali še kakšni žuželki pripisujemo takšne človeške lastnosti?

Izmislimo si svojo primero z žuželkami. Živali so glavne junakinje številnih zgodb.

Vprašajmo otroke, ali poznajo kakšne, v katerih nastopajo npr. mravlje, pajki ...

Zgodbam, v katerih nastopajo živali s človeškimi lastnostmi in imajo na koncu nauk, pravimo basni. Se otroci spomnijo kakšne? O čem govorijo in kakšno je njihovo sporočilo?

Preberimo še:

- Pravljici *Rúsica pregnala grdinico iz lisičje hišice* in *Skakelj pevec in citiralec pri rúsicah* v knjigi Milka Matičeva *Zverinice iz Rezije* (Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010). Pravljici lahko poslušamo tudi na CD-ju *Za 2 groša fantazije – sedem pravljic 5*.
- Basni *Čebelica in čmrlj*, *Muren in mravlje*, *Mravlji* v knjigi *Slovenske basni in živalske pravljice* (Ljubljana: Mladinska knjiga, 1985).
- *Žuželčje zakaje* Lile Prap (Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011).
- Slikanico *Štiri črne mravljice* izpod peresa Anje Štefan z ilustracijami Zvonka Čoha (Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007). Po knjigi je nastala tudi istoimenska lutkovna predstava, ki si jo lahko ogledamo v Lutkovnem gledališču Ljubljana.

spoznavanje narave, biologija

Z raziskovanjem žuželk se ukvarjajo biologi – etomologi, vedi o žuželkah pa pravimo etomologija. V Prirodoslovnem muzeju Slovenije v Ljubljani imajo v okviru Kustodiata za nevretenčarje tudi zbirko žuželk. Če imamo možnost, si jo oglejmo.

So se nam ob ogledu filma postavila vprašanja o žuželkah in njihovem življenju? V knjižnici ali na spletu poiščimo odgovore na vprašanja: Kako dolgo živijo

pikapolonice? Kdo so njihovi naravni sovražniki? Kako težak tovor lahko nese mravlja? Koliko jajčec na dan znese mravlja matica? Ali znajo mravlje plavati? Ali obstajajo vojaške mravlje?

Če imamo priložnost, opazujmo mravljišče, žuželke na travniku. Pogovorimo se o tem, zakaj so žuželke pomembne za ekosistem, kako so živalske in človeška vrsta med seboj povezane in kako je preživetje človeške vrste odvisno od žuželk.

likovni pouk

Žuželke že dolgo navdušujejo raziskovalce in likovne umetnike, ki so jih na raznolike načine upodabljali v svojih delih.

Znanstvenik in filozof Robert Hook, ki je živel v 17. stoletju, je žuželke opazoval z mikroskopom in jih zelo natančno narisal (narisal je tudi mušje oko), svoje risbe pa je izdal v knjigi *Micrographia* (dostopno na:

<http://archive.nlm.nih.gov/proj/flash/hooke/hooke.html>).

Pogosto pa imajo pri slikarjih žuželke simbolni pomen. Metulji slikarja Vincenta van Gogha so tako simbolizirali upanje. Poiščimo v knjižnici ali na spletu katero od njegovih slik metuljev. Kakšne občutke nam vzbuja? Oglejmo si tudi eno najbolj znanih slik katalonskega slikarja Salvadorja Dalija *Vztrajnost spomina*. Na sliki vidimo mehke ure, čez eno od njih pa gomazijo mravlje in muhe. Kakšne občutke pa nam vzbuja ta slika?

Ustvarjajmo tudi sami – izmislimo si in narišimo svojo žuželko. Kakšne barve je, koliko nog ima, kako se premika, s čim se prehranjuje? Iz odpadnega materiala (škatlic za vžigalice, pločevink, ki smo jih srečali tudi v filmu) izdelajmo prevozno sredstvo (letalo ali veliko ladjo) za žuželke ali pa skupaj izdelajmo ogromno žuželko.

glasbeni pouk in ples

Ustvarjalci filma **Drobižki** pravijo, da so v filmu želeli uporabiti glasbo, kot jo lahko slišimo v ameriških pustolovskih filmih, takšno, ki bi poudarila junaško zgodbo. Glasba je prisotna skozi ves film, izvedel jo je orkester s šestdesetimi glasbeniki. Na spodnji povezavi si lahko ogledamo, kako so pripravljali glasbo za film:

https://www.youtube.com/watch?v=LeKWPO_xH8k.

Skladatelj Hervé Lavandier si je za vsakega od glavnih likov zamislil glasbeno temo, ki jo zaslišimo vedno, ko ta stopi v ospredje zgodbe. Kot pravita režiserja v enem od intervjujev, so imeli pri pripravi v mislih glasbeno pravljično Peter in volk ruskega skladatelja Prokofjeva. Jo poznamo? Poslušajmo jo in opazujmo, kako v tej skladbi posamezna glasbila napovedujejo junake zgodbe. V Kinodvoru si lahko ogledamo tudi z oskarjem nagrajeno animirano različico glasbene pravljice **Peter in volk** v režiji nadarjene animatorke Suzie Templeton (več o filmu si lahko preberete v Kinobalonovem *Katalogu izbranih filmov za vzgojno-izobraževalne ustanove* za šolsko leto 2014/2015: http://www.kinodvor.org/media/katalog-14_15.pdf).

Žuželke in njihov zvok so navdihovali tudi skladatelje. Ena najbolj znanih skladb ruskega skladatelja Nikolaja Rimskega Korzakova je *Čmrljev let*. Nastala je kot del opere Pravljična o carju Sultanu. V tej kratki skladbi orkester oponaša let čmrlja. Poslušajmo jo. Ali prepoznamo v skladbi gibanje čmrlja? Sami lahko z uporabo rok, nog in ust izvedemo svojo skladbo. Kako bi se slišalo, če bi po poti hitelo tisoč ogromnih mravelj? Kako zveni ogromen čebelji panj?

Povprašajmo otroke, ali se spomnijo, kako so zvenele žuželke v filmu. Nas je zvok na kaj spominjal? Kako zveni brenčanje muh, komarjev, petje škržatov ali čričkov? Lahko tudi oglašanje žuželk zveni kot glasba? Nekateri glasbeniki posnamejo dejanske zvoke žuželk in iz njih ustvarijo skladbe ali pa jih povežejo z glasbo inštrumentov. Glasbenika Paul Divjak in Wolfgang Schlögl sta v projektu Bee pop snemala zvoke čebeljega življenja: <http://vimeo.com/54417090>, novozelandski glasbenik Graeme Revelle pa je na svojem albumu *The insects musicians* (1986) združil posnetke zvokov žuželk z avtorsko glasbo: https://www.youtube.com/watch?v=BU8PaWON_RU.

Čisto za na konec (ali začetek) pa si lahko ogledamo tudi plesno predstavo Huda mravljična v izvedbi plesne skupine En knap v Centru kulture Španski borci.

